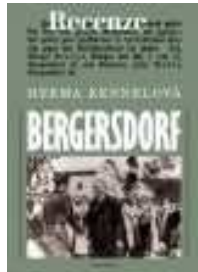

Dokumentární román s ožehavým tématem

V poslední době vyšlo několik pozoruhodných titulů, které otevíraly po dlouhou dobu tabuizované téma - nepřiměřené reakce části české veřejnosti vůči Němcům po roce 1945. S tímto traumatem jsme se dosud nevyrovnali, protože už poměrně dlouhý časový odstup komplikuje chápat všechny děje v dobových souvislostech. Primární vina leží samozřejmě na německých nacistech, kteří zaseli nenávist tam, kde po staletí panovalo pokojné spoležití. Odveta za páchané příkoří po skončení války by se pak zdála logická, ale tragické na ní je to, že mnohdy měla stejně krutou podobu, jaká se zrodila v těch nejšílenějších nacistických mozcích. A tady se pak už nastoluje hlubší otázka: v jakém společenském kontextu se uvolňují ty nejnižší lidské pudy.

Herma Kennelová se ve svém románu **Bergersdorf** (vydalo nakladatelství Paseka, 369 Kč) si neklade za cíl na podobné otázky najít odpověď. Rozhodla se „jen“ zdokumentovat určité vyhocené historické období na jednom malém území poblíž Jihlavy, kde žili předci jejího manžela, tzv. německém jazykovém ostrově. Hlavním hrdinou románu je někdejší starosta Bergersdorfu (dnešní obce Kamenná), otec autorčiny tchýně. Autorku jeho osud natolik zaujal, že se nespokojila jen se vzpomínkami pamětníků, ale pátrala i v archivech. Získala dostatek materiálu k tomu, aby to vydalo na román. Ale pochopila, že musí zachovat autenticitu, aby nezpochybnila nic z toho, co chtěla popsat. Proto se minimálně uchyluje k fabulaci a pevně se drží faktů. Beletrizující prvky používá jen tam, kde se snaží vylíčit vnitřní pochody hrdinů.

Německá většina na Jihlavsku chápe nacistickou okupaci v březnu 1939 jako své osvobození od Čechů, s nadšením očekávají návštěvu Hitlera a těší se na to, že se jejich situace výrazně zlepší, i když do té doby nebyla nikterak špatná. Ale vypukne válka a na frontu odcházejí první rekruti z vesnice, záhy začínají přicházet zprávy o jejich smrti kdesi daleko u Leningradu, či Stalingradu, na dovolenou přijíždí i voják, který byl svědkem hrůz v koncentračních táborech a je z toho na pokraji psychického zhroucení. Deziluzi záhy střídá strach z odplaty Čechů, která se v různých formách po květnu 1945 skutečně dostavuje. Nejkrutěji postihuje starostu, který se vždy snažil především pomáhat svým spoluobčanům, ale pod tlakem okolností vstoupil do všeobecných SS a jeho obec byla vyhlášena vesnicí SS. Tím samozřejmě na sebe vzal značný díl viny, ale jeho svévolné kruté potrestání bez soudu jí nebylo adekvátní a vyrovnalo se nacistickým ohavnostem.

Autorka všechny děje líčí bez emocí, klade fakta vedle sebe a hodnocení nechává na čtenáři, pokud něco hodnotit bude chtít. Tím její román dostává hodnotu autentického dokumentu, a v tom je jeho největší síla.

Vladimír Sůva